

מסורת הש"ס

א) סנהדרין ל"ג ע"ג
ב) ק"ג (א) קט"ה מ"ה
ג) (ל"ג ד"ג) (א) ו"כ"א
ד) משה, יק, נ"ל
ה) (ש"מ ט"ז) מ"ד מ"ה
ו) (ש"מ ט"ז) א' (ש"מ ט"ז)
ז) (ש"מ ט"ז) א' (ש"מ ט"ז)
ח) (ש"מ ט"ז) א' (ש"מ ט"ז)
ט) (ש"מ ט"ז) א' (ש"מ ט"ז)
י) (ש"מ ט"ז) א' (ש"מ ט"ז)

הגות מהר"ב
רנשבורג

א) י"ח ע"ג מ"ה
ב) ו"כ ע"ג מ"ה
ג) י"ב ע"ג מ"ה
ד) כ"ט ע"ג מ"ה

מוסף רש"י

סנהדרין א' ע"ג
היה חכמי גורן
עגולה. עגולה
ישכן מי שיהי עגול
זה לא זה. לפי שם
הוא ישכן כסדר און פני
המלכות היין זה זה.
ועגולה עגולה און שכן
לפי ששכן עגול היין
יהיה עגול לזכר כפי
טעם. לפי טעם היין
את העגולה ומקורן
דכריס ולא שיהי פני
העגול כסדר מ' ואחרים
לו (סנהדרין ל"ג) ע"ג
לעגולה. ממש משה
מ' (ש"מ ט"ז) א' (ש"מ ט"ז)
את המורה. לפי מקלן
קטנה. רמב"ם שכתב
מקלם (ש"מ ט"ז) א' (ש"מ ט"ז)
מבב בבב חלקי.
לפניו את החמה (ש"מ ט"ז)
מ' (ש"מ ט"ז) א' (ש"מ ט"ז)
גילג שהי נחמ"ה היה מ"מ איכ"ה
למירא דמרי גברי הו' וקראן על
שם מקומן ואין מוזיר טעם: עורכיים
מנעי ליה. דלא אפי' הדור עגול
ממש: ישראל מעליא הו'. דאזכר
הו': אי נימא מומר לדבר אחד.
לאחד מכל המנות לאשמעינן דלא
הו' מומר לכל התורה כולה: שכל
הכופר כה כמורה בכל המורה.
דכתיב (במדבר טו) וזי משגו ולא
תעשו את כל המנות האלה וגו' וילפינן
בהריות (ד' ת.) דעגולות כוכבים
מירי: מומר לאו דבר. לשחיטה
ולמיאון ואיצטרף לאשמעינן דלא
תימא כיון דדש ציה כתימירא דמי
ליה אלא ודאי כליטורא דמי ליה
ולמיאון הוא דעבר עליה וזי מומינן
ליה כפי' לא עניק הימירא ואכל
איסורא: מכס. אדס כי יקריב מכס
קרנן וגבי נדר או נדנה כתיב דהא
כי יקריב משמע כשרולו להקריב:
להוליא המומר. שאין מקלנין נדנתו:
מכס ככס חילקטי. כלומר מדכתיב
האי מיעוטא נישראל ולא באומות
דכתיב אש איש (ב) מצית ישראל אשר יקריב קרנן לכל נדריס וגו' ומניא לקמן בפירקין (ד' י"ג) אש מה תלמוד
לומר אש איש לרבות העובדי כוכבים שנודריס נדריס ועצות כשראל וגבי דדיה לא כתיב מיעוטא דלכתוב
קרנן דמשמע ולא כל האדם שמת מניה ככס חלקטי שכשני מציאין ולא הנומרין ולא באומות שכולן מתנדבין ומקלנין מהס:
דזעם הדומה לכהמה. שאין מקיימין את המנות: מן דכתיב גבי כהמה למעוטי רובע וגרבע (א) הכי דריס ליה ככמה קמא
(ד' מ:) וצכורית (ד' מ.) וצתמורה (ד' מ.): משועי ישראל. משמע מודין דתמינא כמסכת יומא (ד' י"ג) שפעים אלו המרדים
וכן הוא אומר (מ"ג ג) מן מואב פשע בי והיינו מומר. ולקמן מפרש לה ואיל: ומנסך אש סין. לעבודת כוכבים: אי מומר לדבר אחד קשיא מיעוטא.
דקתי מקלנין אפיסא: אלא לאו פ"ק. מקלנין קרינתא מפושעי ישראל כמומר לדבר אחד חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל שבתות דהני חמירי
אלמא מומר לעבודת כוכבים כמומר לכל המורה כולה דמי. האי תנא מירא ליה שנת עגולות כוכבים עגולות כוכבים כופר צקא"ה
והמחלל שבת כופר במעוטי ומעדי שקר שלא שנת הקצ"ה כמעשה כרש"י: והא מהכא נפקא. לפי מקלנין קרנן מן המומרי:
מכס

רבינו גרשום

דלאו ע"ז הו': אלא
מעשה כוכבים כמסור
נפי מן דלא הו' מפלגי
סוסי דיהושפט סוסי
דחאב. הא נפי מפי
דחאב וזי עיולי עמי
תתיר עלך ועיולי עמי
ואחאב מלך ישראל כו'.
נפי מן דלא הו' מפלגי
סוסי דיהושפט סוסי
דחאב. הא נפי מפי
דחאב וזי עיולי עמי

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

ה.

לא הוה מפלגי נפשיה מניה. לא היה יהושפט מזהר וצדל ממנו
משום חשד כלל אלמא אפי' דמורתי לעבודת כוכבים היה לא הו'
מומר לכל התורה כולה: כעמי כעמך. דמשמע הכי יאחזה
כמומיו דסומינן עליהו: כסוסי כסוסין ה'. דלענין איסור והיתר
קאמר אלא על כרחך לענין המלמחה
קאמר ליה: בגורן ליה. בגורן היה
יושע צביה ונכריעות וצבאגודה
א' כסנהדרין שאין מושדין זה את זה:
שיהו רואין זה את זה. להיות שומעין
איש את חבירו ומתווכחין זה עם זה
עד שחלל הוראה כהכלה שאילו היה
יושעין כסורה שלא בעגולה און בני
ראש השורה רואין בני סוף שורתו
ועגולה שלמה לא היו יושעין כרי
שיהא מקום לאלא: מסייע
ליה. לרצ ע"ג על פי הדבור שאני.
שהקצ"ה המירו לפי שעה דכתיב
(מלכים א' י"ז) ואת העורכים צייתי
עס לכללך: ואסרמי מילפא כו'.
נחמיה: דלמא על שם מקומן.
שהיו מזור עורכי: מי לא כתיב. שאלס
נקרא על שם מקומו ואפילו יחד ואף
ע"פ שאין מדבר בכל אנשי המקום
כגון פלמתיס בעבועים אלא כתיב אחד
דכתיב נערה קטנה: וקשיא לן קרי
לה נערה. דהכיחא ב' שערות נכמי
לה קטנה דמשמע שלא היחא שמי
שערות: וא"ר פדה. האי נערה לאו
נערה ממש אלא על שם מקומה דמן
נערין. וה"ג אפי' דלאו כלל בני
המקום קאמר שהי ודאי לכולן לא
גילה שהי נחמ"ה היה מ"מ איכ"ה
למירא דמרי גברי הו' וקראן על
שם מקומן ואין מוזיר טעם: עורכיים
מנעי ליה. דלא אפי' הדור עגול
ממש: ישראל מעליא הו'. דאזכר
הו': אי נימא מומר לדבר אחד.
לאחד מכל המנות לאשמעינן דלא
הו' מומר לכל התורה כולה: שכל
הכופר כה כמורה בכל המורה.
דכתיב (במדבר טו) וזי משגו ולא
תעשו את כל המנות האלה וגו' וילפינן
בהריות (ד' ת.) דעגולות כוכבים
מירי: מומר לאו דבר. לשחיטה
ולמיאון ואיצטרף לאשמעינן דלא
תימא כיון דדש ציה כתימירא דמי
ליה אלא ודאי כליטורא דמי ליה
ולמיאון הוא דעבר עליה וזי מומינן
ליה כפי' לא עניק הימירא ואכל
איסורא: מכס. אדס כי יקריב מכס
קרנן וגבי נדר או נדנה כתיב דהא
כי יקריב משמע כשרולו להקריב:
להוליא המומר. שאין מקלנין נדנתו:
מכס ככס חילקטי. כלומר מדכתיב
האי מיעוטא נישראל ולא באומות

על פי הדבור שאני. וא"כ ולמאי דק"א אדלמא הו' ע"פ הדבור
תקשי דהא אמר רב כשר שמעלס מן העין אסור לקמן (ד' י'
ה) ויש לומר דזה היה יודע שהיה סומך ע"פ הדבור דלאו משל
עובד כוכבים קא מייתי אלא לא ק"ד שנת הדבור להמיר האיסור
שמינת עבמיס דלחאב:
קרי"ה את נערה וקרי"ה את קטנה.
כפרק במחל דקטנה (ד' מ:)
דריס נערים שהיו מנוערים מן
המנות והנל לא שיך למדרש הכי:
דמן עורין. שם מקום דכתיב
(בדברים א' י"ז) למורה ענין
ולמערכ גור: עורכיים ענין
א"ה. ואף על גב דכתיב עברים
מנרים ולא כתיב עבריים מנרים
התם ליכא למיעוטי: מכס יא
כ"כבם אהוציא את המוטר. תימה דהא
איצטרף לכדדרשין דריס לולג הגול
(סוכה ד' ג') אי לפני יאזס אדס כי
יקריב מכס אמר רתמנא והאי לאו
דדיה הוא וי"ל דהתם לאו משום
דמיסוק לן מהאי קרל גולג לפני
יאזס דהאי מנימו נפקא כדאמרין
נמרוצה (כ"ק ד' מ:) קרננו ולא
הגולג אימא אילמא לפני יאזס ל"ל
קרל כלומר וזי יכול להקדיס כיומו
אמר רתמנא ולא מיימי התם קרל
דכי יקריב יאזס לומר דקרנן אמר
רתמנא והאי לאו קרנן הוא שאין
כידו להקדיסו לפני יאזס (ש"מ ט"ז) י"ל
דמתי שמינן ממכס ולגזילה
מקודשת איצטרף (א) ונצינו ליה
נפקא אלא שלא עלתה לשם חובה:
כדי שיחזרו בהם בתשובה. לאו
שעמא דקרא קא דריס אלא נותן טעם
לדבר (ש"מ ט"ז) מהא מומר" לדבר
אחד טפי ממומר לכל התורה כולה ולא
מוקמינן קרא כמילמא אחריתי וקאמר
דמומר לדבר אחד כקל יחזור בתשובה
ולקן מקלנין מהס כדי שיחזרו:
מעס

לא הוה מפלגי נפשיה מניה מנלן אילמא
מדכתיב יכמוני כמורך כעמי כעמך אלא
מעתה כסוסי כסוסין הכי נמי אלא מה דהוי
אסוסין תהוי אסוסי ה"ג מאי דהוי עלך ועילוי
עמך תיהוי עלי ועילוי עמי אלא מהכא
ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים
איש על כסאו מלוכשים בגדים בגורן פתח
שער שומרון מאי גורן אילמא גורן ממש אמו
שער שומרון גורן היה אלא כי גורן (ב' רתנן
א"סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה כרי
העורכים מביאים לו לחם ובשר בבקר
ולחם ובשר בערב יואמר רב יהודה אמר רב
מכי טבחי דאחאב על פי הדבור שאני מאי
עורבים אמר רבינא עורבים ממש א"ל רב
אדא בר מניומי ודלמא תרי גברי דהוי שמייהו
עורבים מי לא כתיב יויהרגו את עורב בצור
עורב ואת זאב וגו' א"ל איתרומאי מילתא
דתריויהו הוה שמייהו עורבים יודלמא על
שם מקומן מי לא כתיב וארם יצאו גרודים
וישבו מקריין ישראל נערה קטנה וקשיא לן קרי
לה נערה וקרי"ה קטנה וא"ר פרת קטנה דמן
נערין אם כן עורכיים מביעי ליה לימא מסייע
ליה הכל שוחטין ואפילו כותי ואפילו ערל
ואפילו ישראל ימומר האי ערל ה"ד אילמא
שמתו אחיו מחמת מילה האי ישראל מעליא
הוא אלא פשיטא מומר לערלות אימא סיפא
ואפילו ישראל מומר ה"ד אי מומר לדבר
אחד היינו מומר לערלות אלא לאו מומר
לעבודת כוכבים וכדכר ענין לא לעולם אימא
לך מומר לעבודת כוכבים לא דבר מר"

המורה עבודת כוכבים שכל הכופר בה כמורה
לאותו דבר וכדכר א מיתביי מכס ו"לא כולכם להוציא את המומר מכס בכס
חלקתי ו"לא באומות מן הבחמה להביא בני אדם שדומים לכהמה מוכאן
אמרו המקלנין קרבנות מופשעי ישראל כדי שיחזרו בהן בתשובה חוץ
מן המומר ומנסך את היין ומחלל שבתות כפרהסיא הא גופא קשיא
אמרת מכס ולא כולכם להוציא את המומר והדר תני מקלנין קרבנות
מופשעי ישראל הא לא קשיא רישא יו מומר לכל התורה כולה מציעתא מומר
לדבר אחד אימא סיפא חוץ מן המומר ומנסך את היין ומחלל שבת כפרהסיא
האי מומר היכי דמי אי מומר לכל התורה כולה היינו רישא ואי מומר לדבר
אחד קשיא מציעתא אלא לאו הכי קאמר חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל
שבתות כפרהסיא יאלמא מומר לעבודת כוכבים הוה מומר לכל התורה
כולה ותיובתא דרב ענין תיובתא והא מהכא נפקא מותם נפקא
מכס

דק"מ (א) וצכורית (ד' מ.) וצתמורה (ד' מ.): משועי ישראל. משמע מודין דתמינא כמסכת יומא (ד' י"ג) שפעים אלו המרדים
וכן הוא אומר (מ"ג ג) מן מואב פשע בי והיינו מומר. ולקמן מפרש לה ואיל: ומנסך אש סין. לעבודת כוכבים: אי מומר לדבר אחד קשיא מיעוטא.
דקתי מקלנין אפיסא: אלא לאו פ"ק. מקלנין קרינתא מפושעי ישראל כמומר לדבר אחד חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל שבתות דהני חמירי
אלמא מומר לעבודת כוכבים כמומר לכל המורה כולה דמי. האי תנא מירא ליה שנת עגולות כוכבים עגולות כוכבים כופר צקא"ה
והמחלל שבת כופר במעוטי ומעדי שקר שלא שנת הקצ"ה כמעשה כרש"י: והא מהכא נפקא. לפי מקלנין קרנן מן המומרי:
מכס

לאו קרבנו הוא וכו' (ח) ועוד י"ל דתתי' שמעין ממכס ולגזילה המקודשת אצטרף דכתיב לא נפיא. וז"ב נ"א כתיב
כ"י ועיל דתתי' ש"מ ולגזילה המקודשת אצטרף שלא עלתה לשם חובה ומקרא נדרש לפניו ולאחוריו הרינו אדם
יקריב. ובס"י אחר כתיב נ"א יעיל דתתי' שמעין ממכס וגזילה מקודשת אצטרף שלא עלתה לו לשם חובה: ע' אלא
נתון טעם לרבר אתא דמרכינן מומר לרבר אתא:

עין משפט
נר מצוה

מו א מ"י פ"ח מלכות
מפירין הלל ג'
מו ב מ"י פ"ח מלכות
ע"ז הלל ג':
י' ג מ"י פ"ח מלכות
מפשה הקרבנות הלל
ד ופ"ח מלכות שנת
הלל ג':
י' ד מ"י פ"ח מלכות
מפירין הלל ג':
י' ה מ"י פ"ח מלכות
ד ופ"ח מלכות שנת
הלל ג':
י' ו מ"י פ"ח מלכות
הלל ג' ופ"ח מלכות שנת
הלל ג':
י' ז מ"י פ"ח מלכות
הלל ג' ופ"ח מלכות שנת
הלל ג':
י' ח מ"י פ"ח מלכות
הלל ג' ופ"ח מלכות שנת
הלל ג':
י' ט מ"י פ"ח מלכות
הלל ג' ופ"ח מלכות שנת
הלל ג':
י' י מ"י פ"ח מלכות
הלל ג' ופ"ח מלכות שנת
הלל ג':

תורה אור השלם

1. ויאמר אל יהושפט
התלך אתי לעלמחה
רמת גלעד ויאמר
יהושפט אל מלך ישראל
כמוני כמורכ כעמי כעמך
כסוסי כסוסין:
מלכים א' כב ד'
2. ומלך ישראל
יהושפט מלך יהודה
ושבים איש על שניו
מלכיים בגדים בגון
פתח שער שומרון וכל
הנביאים
לפניהם: מלכים א' כב י'
3. והעורכים מביאים לו
לחם ובשר בבקר ודלמא
ובשר בערב ומן הגולג
מלכים א' כב י'
4. וילמדו בני שרי מדין
את ערב ואת זאב והריגו
את עורב בצור עורב
ואת זאב דרונו כובק זאב
וירדו אל מדין וראש
ערב חאב הביאו אל
נרעץ מעבר לירדן:
שופטים ז'
5. וארם יצאו נדרים
וישבו מקריין ישראל
נערה קטנה ותדרי לפני
אשת נעמי:
מלכים ב' ה ב'
6. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם אדם כי
יקריב מכס קרנן לך
הבהפת מן הדבקר ומן
הצאן תקריבו את
קרבתם: ויקרא א' ב'

הגות מהר"ב

(ב) תופי ד"ה מכס ומי
לגזילה מקודשת אצטרף
שלא עלתה לבעולי
לשם חובה ומכתיב לא
נפקא אלא שאין יכול
להקדיש ספי':

שיטה מקובצת

הא לא קשיא
רישא כמומר לכל התורה
מציעתא כמומר לדבר
אחר: (ב) דמיסע חיי אדם
כסותיו: (ג) דכתיב איש
איש מכות ישראל וגו'
אשר יקריב קרבנו לכל
נדריהם כפרהסיא: (ד) ע' שם
הדומים להבהת נפקא
היבת עס: (ה) למעוטי
רובע נרבע כדריש ליה
בב"ק: (ו) ומנסך לעבודת
כוכבים: ז"ב נ"א כ"י
ומנסך את היין עובד ע"ז:
(ז) אלא לומר דקריבן אמר
רתמנא. ז"ב נ"א כ"י
דקרבנו אמר רתמנא והאי